

**OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
SECȚIUNEA B: LECTURĂ CA ABILITATE DE VIAȚĂ**

Etapa locală, 16 februarie 2019

Secțiunea liceu – lector experimentat, nivelul 3 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- Textul care depășește limita maximă de rânduri, în cazul în care aceasta este precizată, nu va fi luat în considerare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.
- Nu se acordă puncte din oficiu.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

35 de puncte

NECAZURI CU ȘCOALA

de Daniel Pennac

- fragment -

1.

Să începem cu epilogul: Mama, aproape centenară, uitându-se la un film despre un autor pe care-l cunoaște bine. Îl vedem pe autor la el acasă, la Paris, înconjurat de cărți, în biblioteca sa, care îi servește și drept birou. Fereastra dă spre curtea unei școli. Hărmălaie tipică recreației. Aflăm că, timp de un sfert de veac, autorul a exercitat meseria de profesor și că, dacă a ales acest apartament care dă spre două curți de recreație, a procedat ca feroviarul ieșit la pensie, care își alege locuința deasupra unei gări de triaj. Apoi îl vedem pe autor în Spania, în Italia, discutând cu traducătorii săi, glumind cu prietenii de la Veneția, și pe platoul din Vercors, mergând singuratic prin ceața înălțimilor, vorbind despre meserie, limbă, stil, structură romanescă, personaje... Un nou birou, de data asta deschizându-se către splendoarea alpină. Aceste scene sunt punctate de interviuri luate unor artiști pe care autorul îi admiră și care vorbesc ei înșiși despre propria lor muncă: cineastul și romancierul Dai Sijie, cântărețul Thomas Fersen, pictorul Jiirg Kreienbuhl.

Revenire la Paris: autorul așezat în fața computerului, printre dicționare de data asta. E pasionat de dicționare, spune el. Aflăm de altfel, și aceasta este concluzia filmului, că a intrat și el în dicționar, în Robert, la litera P, sub numele de Pennac, după numele întreg Pennacchioni, după prenume Daniel.

Mama, așadar, se uită la film, în compania fratelui meu Bernard, care l-a înregistrat pentru ea. Se uită la film de la un capăt la altul, nemișcată în fotoliu, cu privirea fixă, fără să scoată o vorbă, în seara care se lasă.

Sfârșitul filmului.

Genericul.

Tăcere.

Apoi, întorcându-se încet spre Bernard, îl întreabă:

– Crezi că se va alege vreodată ceva de capul lui?

2.

Spunea asta pentru că am fost un elev slab și pentru că ea nu și-a revenit niciodată cu totul de pe urma acestui lucru. Astăzi, când conștiința ei de doamnă foarte bătrână părăsește plajele prezentului trăgându-se încetșor către îndepărtatele arhipelaguri ale memoriei, primele recife care ies la suprafață reamintesc de acea neliniște care a chinuit-o de-a lungul întregii mele școlarități.

Se uită la mine cu o privire îngrijorată și întreabă rar:

– Cu ce te ocupi tu în viață?

Viitorul meu i-a apărut foarte devreme într-atât de compromis, încât ea nu s-a simțit niciodată cu totul liniștită în privința prezentului. Nefiind sortit să devin cineva, nu îi apăream înzestrat ca să dăinui. Eram copilul ei precar. Mă știa totuși ieșit la liman începând cu acea lună din septembrie 1969, când am intrat în prima mea clasă în calitate de profesor, însă, în cursul deceniilor care au urmat (adică pe durata vieții mele adulte), îngrijorarea ei a rezistat în mod tainic la toate „dovezile de reușită” pe care i le aduceau telefoanele mele, scrisorile mele, vizitele pe care i le făceam, publicarea cărților mele, articolele din ziare sau aparițiile mele în emisiunile lui Pivot. Nici stabilitatea vieții mele profesionale, nici recunoașterea muncii mele literare, nimic din ceea ce auzea spunându-se despre mine de către terțe persoane sau din ceea ce putea citi în presă nu o liniștea cu totul. Se bucura, desigur, de succesele mele, vorbea despre ele cu prietenii ei, cădea de acord asupra faptului că tata, care murise înainte de-a le putea cunoaște, ar fi fost fericit să le afle, dar, în străfundul tainic al inimii, încă adăsta anxietatea pe care o provocase pe veci elevul slab de la începuturi. Așa se exprima dragostea ei de mamă; atunci când o tachinam în legătură cu delicia preocupărilor materne, îmi răspundea cu haz printr-o glumă în maniera lui Woody Allen:

– Ce vrei, nu toate evreicele sunt mame, dar toate mamele sunt evreice.

Iar astăzi, când bătrâna mea mamă evreică nu mai este chiar cu totul în prezent, aceeași neliniște o exprimă iarăși ochii ei atunci când se opresc asupra lui prâslea al ei de șaizeci de ani. O neliniște care, pare-se, și-a mai pierdut din intensitate, o anxietate fosilă, care nu mai e decât propria-i obișnuință, dar care rămâne totuși îndeajuns de persistentă pentru ca mama să mă întrebe, ținându-și mâna așezată peste mâna mea, în momentul în care sunt gata de plecare:

– Ai un apartament la Paris ?

3.

Așadar, eram un elev slab. În fiecare seară din copilărie, mă întorceam acasă urmărit de obsesia școlii. Carnetele mele de note arătau dezaprobarea dascălilor mei. Când nu eram ultimul din clasă însemna că eram antepenultimul. (Destupați sticla de șampanie!) Obtuz față de aritmetică la început, de matematici mai apoi, profund ignorant într-ale ortografiei, îndărătnic față de memorarea datelor și de localizarea punctelor geografice, inapt pentru învățarea limbilor străine, reputat ca leneș (lecții neînvățate, teme nefăcute), aduceam acasă rezultate jalnice, pe care nu le răscumpărau nici muzica, nici sportul și, de altfel, nicio activitate extrașcolară.

– Înțelegi? Măcar *înțelegi* ceea ce îți explic?

Nu înțelegeam. Această inaptitudine de-a înțelege mergea atât de departe îndărăt în copilărie, încât familia își imaginase o legendă ca să-i dateze originea: primii mei pași în învățarea alfabetului. Am auzit mereu spunându-se că avusesem nevoie de un an întreg ca să țin minte litera a. Litera a într-un an. Deșertul ignoranței mele începea dincolo de litera b, cea de netrecut.

– Nu-ți pierde cumpătul, peste douăzeci și sase de ani va ști perfect alfabetul.

Așa sunau ironiile tatei, menite să-l distragă de la propriile lui temeri. Mulți ani mai târziu, cum repetam ultima clasă în vederea unui bacalaureat care îmi scăpa cu obstinție, tata avea să găsească următoarea formulă:

– Nu-ți face griji, până și pentru bac tot capeți până la urmă niște automatisme...

Sau, în septembrie 1968, cu diploma de licență în Litere în sfârșit în buzunar:

– Ți-a trebuit o revoluție¹ pentru licență, să ne temem cumva de vreun război mondial când va fi vorba de agregatie²?

Era spus fără răutate deosebită. Era forma noastră de conivență. Ne-am decis destul de repede să zâmbim, tata și cu mine.

Dar să ne întoarcem la începuturile mele. Ultimul născut într-o familie cu patru copii, eram un caz special. Părinții mei nu avuseseră prilejul să se antreneze cu frații mei mai mari, a căror școlaritate, dacă nu fusese excepțional de strălucită, se desfășurase totuși fără probleme.

Eram un obiect de stupoare, și încă de stupoare constantă, căci anii treceau fără să aducă nici cea mai mărunță ameliorare stării mele de năuceală școlară. „Sunt uluit”, „Nu-mi vine a crede!” sună pentru mine ca niște exclamații familiare, asociate unor priviri de adult în care citesc limpede că incapacitatea mea de-a asimila fie și cel mai mic lucru dă naștere unui abis de incredulitate.

Aparent, toată lumea pricepea mai repede decât mine.

– Ești complet tâmpit!

Într-o după-amiază din perioada bacului (într-unul din anii de bac), pe când tata îmi predă o lecție de trigonometrie în încăperea care ne servea drept bibliotecă, ne-am pomenit cu câinele pe care îl aveam că s-a culcat ușurel pe pat, în spatele nostru. Când a fost descoperit, pe dată s-a văzut dat afară:

– Afară, cățel, treci în fotoliul tău!

Cinci minute mai târziu, câinele era din nou pe pat. Numai că avusese grijă să ia cu el vechea pătură care proteja fotoliul și să se culce deasupra. Admirație generală, firește, și justificată: faptul că un animal fusese în stare să asocieze o interdicție cu ideea abstractă de curățenie și să tragă concluzia că trebuia să-și facă patul pentru a se putea bucura de compania stăpânilor merita să zici: jos pălăria! Evident, era un raționament autentic! Chestia asta a constituit un subiect de conversație familială care a străbătut epocile. Personal, am tras niște învățăminte, și anume că până și câinele casei pricepea mai iute ca mine.

1. Este vorba despre faimoasa mișcare contestatară cu aspect de revoluție din Mai '68.

2. *Agregația* - concurs ce permite recrutarea de profesori titulari pentru licee sau universități.

A. (8 puncte: 2 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Thomas Fersen a fost:

- a. un romancier;
- b. un profesor;
- c. un cântăreț;
- d. un frate.

2. Pentru mamă, scriitorul a fost:

- a. „elevul slab”;
- b. „ultimul din clasă”;
- c. „copilul ei precar”;
- d. „Bernard”.

3. Pentru *elevul slab*, o exclamație „familiară” în copilărie a fost :

- a. „Nu-ți pierde cumpătul”;
- b. „Sunt uluit!”;
- c. „Ești complet tâmpit!”;
- d. „Nu-ți face griji”.

4. Secvența care sugerează un sentiment trăit de personajul narator este:

- a. „Ai un apartament la Paris?”
- b. „Destupați sticla de șampanie!”
- c. „Afară, cățel, treci în fotoliul tău!”
- d. „Măcar înțelegei ceea ce îți explic?”

B. (8 puncte: 1 punct pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Doamna bătrână a păstrat îngrijorarea din timpul școlarității fiului său.
- 2. Băiatul a avut rezultate foarte slabe la școală.
- 3. Mama se uită la un film despre un scriitor cunoscut bine.
- 4. Mezinul familiei părea că nu asimilează nimic la școală.
- 5. Bernard este întrebat ce crede despre fratele său.
- 6. Licean fiind, are impresia că și câinele e mai inteligent decât el.
- 7. Realizările profesionale sau literare ale fiului nu au liniștit-o pe mamă.
- 8. Tatăl și-a ironizat mereu fiul.

C. (19 puncte: 3 puncte pentru răspunsul la cerința 1 și câte 4 puncte pentru celelalte cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Menționează trei discipline școlare la care elevul a avut rezultate foarte slabe.
2. Numește două motive pentru care rezultatele la învățătură ale naratorului erau "jalnice".
3. Precizează motivul pentru care părinții nu au fost pregătiți pentru cazul special reprezentat de mezinul familiei.
4. Explică, în cel mult 6 rânduri, următoarea replică a tatălui: „*Nu-ți pierde cumpătul, peste douăzeci și șase de ani va ști perfect alfabetul.*”
5. Prezintă realizările literare ale autorului, având în vedere semnificațiile următoarei secvențe: „*Aflăm de altfel, și aceasta este concluzia filmului, că a intrat și el în dicționar, în Robert, la litera P, sub numele de Pennac, după numele întreg Pennacchioni, după prenume Daniel.*”

SUBIECTUL al II-lea

30 de puncte

Identifică și ilustrează, în 30 de rânduri, modul în care familia îl ajută pe mezin în perioada școlarității, așa cum este prezentat de Daniel Pennac în fragmentul din *Necazuri cu școala*.

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- identificarea modului în care familia îl ajută pe mezin în perioada școlarității;
- ilustrarea acestuia cu exemple din text;
- adaptarea limbajului și a structurii la tipul de text cerut, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), numărul de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

30 de puncte

Scrie un text de 50-60 de rânduri în care să identifici una dintre problemele școlarității și să propui o modalitate de rezolvare a acesteia, utilizând sugestiile titlului, raportându-te la conținutul fragmentului dat și la experiența personală.

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- identificarea uneia dintre problemele școlarității;
- formularea unei modalități de rezolvare;
- utilizarea sugestiilor date de titlu, raportându-te la conținutul fragmentului dat și la experiența personală;
- adaptarea limbajului și a structurii la tipul de text cerut, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), numărul de rânduri.